

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Lastensuojelun jälkihuollon ikäraja säilytettävä 25:ssä ikävuodessa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella - Vihreiden aluevaltuustoryhmä ja yksittäiset muut valtuutetut

Siun Soten aluevaltuustoon on jätetty valtuustoaloite kokouksessa 12.9.2023. Aloitteen on allekirjoittanut vihreiden valtuustoryhmä sekä ryhmä muita aluevaltuutettuja. Aloitteessa esitetään, että lastensuojelun jälkihuollon ikäraja pidetään 25 vuodessa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella riippumatta mahdollisesta lakimuutoksesta ikärajan laskemista koskien. Aloitetta perustellaan mm. sillä, että vasta muutaman vuoden voimassaollut 25 vuoden ikäraja ei ole ennättänyt tuoda näkyväksi sen mahdollisia vaikutuksia. Lisäksi aloitteessa tuodaan esiin, että jälkihuollon piiriin kuuluvat nuoret ovat haastavassa asemassa, joille lainsäädännön poukkoilu tuo lisää epävarmuutta. Myös suunnitellun säästön katsotaan olevan vaatimaton. Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskeminen 23 ikävuoteen nyt voimassa olevan 25 ikävuoden sijaan. Lastensuojelun jälkihuollon ikäraja nostettiin lastensuojelulain muutoksella 1.1.2020.

Lastensuojelulain mukaan sijaishuollon tai puoli vuotta kestäneen avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen jälkeen lapsi tai nuori on oikeutettu jälkihuollon tukitoimiin. Jälkihuoltoa voidaan järjestää myös muille lastensuojelun asiakkaina olleille nuorille. Hallitus teki päätöksen vuoden 2023 lopussa, että lastensuojelun jälkihuollon ikäraja on laskettu 23 vuoteen. Muutos tulee voimaan 1.1.2024 puolen vuoden siirtymäajalla niin, että oikeus jälkihuoltoon päättyy vasta 30.6.2024. Siirtymäsääntelyssä huomioidaan ennen lain voimaantuloa annetut päätökset jälkihuollon tukitoimista. Hyvinvointialue on näin velvollinen järjestämään jälkihuollon tukitoimen päätöksen mukaisesti, vaikka päätös ulottuisi pidemmälle kuin siirtymäaika.

Jälkihuollon tukitoimia ovat esimerkiksi asumisen järjestäminen opintoja varten, sosiaaliohjaajan antama tuki tai taloudellinen tuki. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella lastensuojelun jälkihuolto täysi-ikäisten nuorten osalta on järjestetty työikäisten palvelujen kautta. Asiakkuus siirtyy lastensuojelun palvelutehtävästä työikäisten palvelutehtävän tuotettavaksi nuoren tullessa täysi-ikäiseksi ja siirtyessä lastensuojelulain jälkihuollon piiriin. Alaikäisten lasten osalta jälkihuoltovelvoite toteutetaan lastensuojelun palvelutehtävässä.

Lastensuojelulain 75§:n mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä lapselle tai nuorelle jälkihuolto sijaishuollon päättymisen jälkeen. Jälkihuolto on järjestettävä myös avohuollon tukitoimin järjestetyn sijoituksen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja on kohdistunut lapseen yksin. Saman pykälän mukaan

jälkihuoltoa voidaan järjestää myös muulle kuin em. 1 momentissa tarkoitettulle lastensuojelun asiakkaana olleelle nuorelle.

Jälkihuollon sisältö määräytyy lapsen tai nuoren tuen tarpeiden mukaisesti. Jälkihuollon piirissä olevalla lapselle tai nuorelle laaditaan asiakassuunnitelma, johon kirjataan hänen ja hänen huoltajiensa, sekä henkilön, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on, tuen tarpeet. Jälkihuollon päättyessä sosiaalityöntekijän on tarvittaessa laadittava yhdessä nuoren kanssa suunnitelma, johon kirjataan jälkihuollon päättymisen jälkeen nuoren käytettävissä olevat palvelut ja tukitoimet. (Lsl 76§) Tällä varmistetaan, ettei itsenäistynyt nuori jää ilman tukea jälkihuoltovollisuuden päättyessä, vaan sosiaalityöntekijä ohjaa ja saattaa hänet tarvittaessa käyttämään muita hyvinvointialueen ja kunnan järjestämiä yleisiä palveluja ja tukitoimia sekä etuuksia.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen lastensuojelun toteuttaminen tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön. Siirtymäsäännös luo turvan sille, että jälkihuollon palveluiden toteuttaminen tapahtuu nuorille suunnitelmallisesti myös lakimuutoksen aikana ja koska Siun sotella jälkihuollon järjestäminen toteutetaan työikäisten palvelutehtävästä ei muutos aiheuta kohtuutonta tilannetta jälkihuollossa oleville nuorille. Lastensuojelun jälkihuollon toteuttaminen laadukkaasti nuoren 23 ikävuoteen mennessä sekä ohjattu siirtyminen jälkihuollon jälkeen muihin tarpeenmukaisiin peruspalveluihin auttaa nuoren oman elämän rakentumista ja kiinnittymistä yhteiskuntaan.

Työikäisten palveluissa tuetaan nuoria tarvittaessa sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden keinoin ja erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden palvelutarpeet huomioiden niin, että tukea ja palveluja tarvitseville nuorille tullaan tarpeen mukaiset palvelut turvaamaan. Hyvinvointialueen ei ole tarkoituksenmukaista tuottaa jälkihuoltoa kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön ohi, vaan huomio tulee kiinnittää palvelun sisältöön ja laatuun. Hyvinvointialue saa rahoitusta voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti ja lastensuojelun toimintaa, palveluja ja asiakasmääriä seurataan. Mikäli hyvinvointialue tuottaa palvelua eri tavoin kuin lastensuojelulaissa määrätään, Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen lastensuojelun tilastot mm. jälkihuollon asiakasmäärien ja palvelujen kohdalla eivät olisi vertailukelpoisia muiden hyvinvointialueiden kanssa.